

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunta

Aika ma 23.5.2016 klo 13-15

Paikka Valtiovarainministeriö, nh Loppupeli, Mariankatu 9

Osallistajat Pasi Ovaska, valtioneuvoston apulaiscontroller, VM, puheenjohtaja
Suvi Markkanen, taloushallinnon suunnittelija, VNK (sijaisena)
Ari Rouhe, hallintojohtaja, UM
Kati Korpi, talouspäälikkö, SM
Tapio Palmunen, vanhempi osastoesiupseeri, PLM (Olssonin varajäsen)
Sari Korpimies, tarkastusneuvos, OKM (Rentolan sijaisena)
Ritva Tolonen, talousylitarkastaja, MMM
Taina Vähimaa, talouspäälikkö, TEM
Mikko Staff, talousjohtaja, STM
Jorma Partanen, tarkastusneuvos, YM (varajäsen)
Väinö Viherkoski, tilintarkastusjohtaja, VTV (Kimmosen varajäsen)
Olli Ahonen, palvelupäälikkö, Valtiokonttori (Tervaportin varajäsen)
Riitta Pirhonen, erityisasiantuntija, VM, sihteeri

Poissa

Olli Muttilainen, hallintojohtaja, OM
Kristiina Olsson, talousjohtaja, PLM
Juha Halonen, neuvotteleva virkamies, VM
Pasi Rentola, taloussuunnittelupäälikkö, OKM
Marja Heikkinen-Jarnola, controller, LVM
Marjatta Kimmonen, ylijohdaja, VTV
Maileena Tervaportti, apulaisjohtaja, Valtiokonttori
Juhani Rantamäki, hallintojohtaja, Kela

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Asialista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirjaluonnokseen saapuneet täydennysehdotukset oli merkitty kutsun liitteenä lähetettyyn versioon. Pöytäkirja hyväksyttiin lisäsehdotuksineen.

3 Riskienhallintakysely

Kutsun liitteenä oli lähetetty riskienhallintakyselyn vastauksista esitysaineisto ja vastausyhteenveto sekä tiedoksi OM:n ja TEM:n riskienhallintapolitiikat.

Riitta Pirhonen kiitti neuvottelukuntaa ja ministeriöitä hyvin annetuista vastauksista sekä esiteli kyselyn tuloksia ja jatkovalmistelun ehdotuksia. Käydyssä keskustelussa tuotiin esiin seuraavaa:

Yleisesti todettiin, että kysely onnistui hyvin, ja se antoi ajattelemisen aihetta ministeriössä. Ministeriöissä on tunnistettu myös paljon yhteisiä elementtejä.

Jatkovalmistelu

Keskusteltiin riskienhallintapolitiikan laajuudesta ts. rajataanko se vain ministeriöihin vai kattaisiko myös virastot.

Ministeriöiden hallinnonaloilla on erikokoisia ja erityyppisiä virastoja ja laitoksia, myös tulosohjaus on erilaista. Esim. puolustusvoimilla on oma norminsa riskienhallintapolitiikasta, joten sama politiikka ei välttämättä sovellu sekä ministeriöön että virastoon. Voitaisiin lähteä liikkeelle ministeriöistä ja ohjausrakenteesta.

Toisaalta tuotiin esiin, että on vaikea ottaa kantaa laajuuteen ennen kuin on määriteltä, mitä politiikka pitää sisällään. Politiikka voisi olla koko valtionhallintoa varten, siihen voisi hahmotella ylätasoon politiikkaa ja koota ainakin ne asiat, jotka ovat yhteisiä (käsitteistö mm.) sekä vähimmäisvaatimukset. Valtionhallinnon tarkastajien seminaarissa oli tullut esiin, että virastotkin kaipaavat mallia.

Voitaisiin linjata mikä on riskienhallintapolitiikan suhde muihin asiakirjoihin, onko jokaisella tarpeen olla oma riskienhallintapolitiikkansa ja mitä voi sisällyttää työjärjestykseen tai taloussääntöön.

Viitekehyksien (COSO/ISO) yhteydessä pohdittiin, pitääkö olla yhteinen pohja määritellä käsitteet tietyn yhteisen viitekehyksen perusteella. Jos määritellään riskienhallintaprosessit esim. jommankumman mukaan, se sitoisi kyseiseen viitekehykseen.

Keskustelussa esitettiin vielä, että riskienhallinta pitäisi nivoa osaksi toimintaa ja on tärkeä tehdä asia nykyistä arkisemmaksi ja ymmärrettävämmäksi henkilöstölle.

Jatkovalmistelun organisoinnista sovittiin, että kiinnostuneet voivat ilmoittautua Pasille ja Riitalle. Kokouksessa Sari Korpimies OKM:stä ja Tapio Palmunen PLM:stä ilmoittivat olevansa kiinnostuneita osallistumaan. Myös STM varasi mahdollisuuden tarvittaessa tuoda asiantuntemustaan. Todettiin myös, että asiat käsitellään neuvottelukunnassa ja neuvottelukuntaa voidaan käyttää valmistelun tukena muutenkin, jotta kaikki ministeriöt pääsevät esittämään näkemyksensä.

Arviointikehikot

Varsinkin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan laaja arviointikehikko on koettu raskaaksi. Suppea kehikko tuntuu olevan parempi työkalu, mutta kehittämisen varaa on tunnistettu siinäkin. Läpikäyntiä pidettiin tarpeellisenä. Kehikot ovat nyt yksityiskohtaisia, liikkumavaraa tarvittaisiin. Lisäksi yhteiskunnalliset riskit eivät tule esiin. Laajassa kehikossa on taustaa, joka liittyy politiikkaan, joten siinäkin mielessä tarkastelu on paikallaan.

Sovittiin, että kehikoiden päivittäminen viedään sisäisen tarkastuksen jaoston valmisteltavaksi. Sieltä toivotaan aluksi ehdotusta / suunnitelmaa, miten kehikoiden kehittämisessä edettäisiin.

Aineistot

Kyselyn yhteydessä on saatu hyvää aineistoa ja niitä olisi hyvä saada tiedoksi myös muille. Yksi paikka asiakirjoille on Senaattorin riskienhallintasivut, mutta niille pääsee vain valtioneuvoston verkosta. Eräänä mahdollisuutena esille tuli Huovi-portaali, jossa on mahdollista julkaista asiakirjoja. Erillinen käyttöoikeushallinta on kuitenkin tämän järjestelyn hankaluus.

Päädettiin siihen, että riskienhallinnan asiakirjoja kootaan Senaattorin riskienhallintasivulle. Ennen asiakirjojen viemistä kysytään kuitenkin vielä erikseen lupa. Ne neuvottelukunnan jä-

senet, jotka eivät pääse Senaattoriin, voivat pyytää aineistoja valtiovarain controller -toiminnolta.

Loppuyhteenvedon puheenjohtaja totesi, että riskienhallintapolitiikkatyö lähtee varsinaisesti liikkeelle syksyllä. Kesän kuluessa valmistelua tehdään valtiovarain controller -toiminnossa.

4 Sisäisen tarkastuksen jaoston ohjaus ja seuranta

Jaosto ei ole kokoontunut helmikuun lopun jälkeen, joten siitä ei ole uutta raportoitavaa.

Pienryhmien tilanne:

- Varmistuskarttapilotointi on menossa ja tilannekatsaus on jaoston kokouksessa ke- säkuussa. Pilotointiin palataan neuvottelukunnassa syksyllä.
- Valtionapujen tarkastusmallin valmistelu ei ole edennyt. Jaoston seuraavassa kokouksessa on tarkoitus käsitellä, löytyykö työlle uusi vetäjä ja jatketaanko työtä. Vaihtoehtona on jättää kehittämistyö tässä vaiheessa lepäämään.

Uutena tehtävänä jaostolle tulee ehdotuksen tekeminen, miten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointikehikoita tulisi päivittää.

5 VTV:n tarkastus ylimmän johdon menettelytavat

Väinö Viherkoski esitteli ylimmän johdon menettelytavoista tehtyä tarkastusta. Esitysaineisto oli jaettu kokouskutsun liitteenä.

Kyseessä on ns. laillisuus- ja asianmukaisuustarkastus (compliance), ja se on tehty tilintarkastuksen yhteydessä. Tarkastusta on kyseenalaistettu ("miksi VTV katsoo lillukanvarsia"), mutta kyseessä on keskeinen osa valvontaympäristöä. Valtiosektorilla ei ole ylimmän johdon valvontaa vastaavasti kuin yrityksissä. Edellisen kerran vastaava tarkastus on tehty vuonna 2000.

Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää vastaavatko käytännöt annettuja ohjeita sekä tukevatko menettelyt toimivaa valvontaympäristöä. Tarkastuksesta on laadittu vuosiyhteenvedo. Viidelle kirjanpitoyksikölle on annettu huomautus, muita havaintoja virastoille on esitetty vuosiyhteenvedoissa tai väliraporteissa.

Tarkastuksen pääviesti oli selkeä, tilanne on kokonaisuutena hyvä.

Esimerkkejä tarkastuksen havainnoista ja kehittämistarpeista:

- Autoetuja on vähän, niissä ei havaittu laittomuuksia, mutta kaikilla ei ollut tarvetta työajoon.
- Joissakin virastoissa oli havaittu johdon käyttävän runsaasti taksia, yhdessä levinnyt organisaatioon laajemminkin.
- Matkamääräysmenettelynä pysyvä matkamääräys sopii esim. tiettyyn tehtävään liittyen, mutta poikkeavista matkoista voisi olla hyvä olla erikseen matkamääräys. Yksi hyvä menettely on myös jälkikäteisraportointi ohjaavalle ministeriölle ylimmän johdon matkoista.

Keskustelussa tuli esiin esimerkiksi seuraavia hyviä käytäntöjä: TEM on keskittänyt matkalaskujen tarkastuksen. VTV:n raporttia on jo myös käytetty hyväksi. STM edellyttää ottamaan virkamatkojen Finnairin bonuksia varten erillisen kortin, joka ilmoitetaan matkatoimistolle.

Ministeriöitä kiinnostaisi oman hallinnon tilanne. VTV:ssä ei ollut vielä linjattu tarkemmin, miten tarkempaa tietoa annetaan, mutta ministeriön kannattaa olla yhteydessä vastuutarkastajaan VTV:ssä.

Lopuksi Viherkoski kertoi, että VTV:llä on tulossa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkastus. Siinä tehdään rajausta neuvottelukunnan jo riskienhallintaan kohdistaman tarkastuksen takia sisäiseen valvontaan, lisäksi kysytään myös sisäisestä tarkastuksesta. Yhteydenotot alkavat syksyllä 2016 ja tarkastuksen on tarkoitus valmistua 2017. Tarkastuksen tulokset tulevat käyttöön neuvottelukunnalle.

6 Muut asiat

Neuvottelukunnalle esitettiin kokousaiheeksi VNHY:n sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa, sillä tämä kohdentuu myös ministeriöihin ja toisaalta tietyt aiemmin ministeriöiden kontrollissa olleet asiat ovat nyt VNHY:n valvomia (esim. puhelinlaskujen seuranta). VNHY:n Suvi Markkanen mainitsi puhelinlaskuista tarkkailtavan tiettyjä asioita, esim. palvelunumeroihin soittamista, matkalippujen ostoja, ja tarvittaessa ollaan yhteydessä suoraan ao. henkilöön.

7 Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään elo-syyskuun vaihteessa.

Puheenjohtaja vaihtuu syyskuussa kun Pasi Ovaskan sijaisuus päättyy Esko Mustosen palatessa virkavapaaltaan. Syksyllä viedään valtioneuvoston yleisistuntoon muutkin neuvottelukunnan kokoonpanomuutokset, joita on tullut ministeriöistä.

Jakelu	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet
Tiedoksi	Sisäisen tarkastuksen jaosto